

ВІДНОСИНИ ЄС-УКРАЇНА-РОСІЯ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сьогодні одним з найважливіших завдань України є вирішення питання майбутнього нашої держави, адже держава знаходиться на етапі глибоких трансформацій і потребує докорінних змін. Це розуміють не лише політики, науковці, експерти, але й народ. Усіх нас об'єднує спільна мета – змінити життя на краще, зробити крок вперед та впевнено прямувати до світлого майбутнього.

У зв'язку з євроінтеграцією України актуальним є проведення комплексних реформ, які повинні забезпечити впровадження передового світового, насамперед європейського, досвіду. Звісно, цей процес дає великі можливості та відкриває нові перспективи, проте є й зворотна сторона цієї медалі, яка навпаки несе в собі загрозу національній безпеці нашої держави.

Перебування України на межі двох великих цивілізаційних просторів – європейського та євразійського – є визначальним чинником її політичної долі, який існував від самого початку зародження української державності. З однієї сторони – сусід, з яким разом пройшли достатньо великий проміжок часу, з іншого – могутній союз, який на крок попереду в політичному та економічному розвитку. Саме між Росією та ЄС завжди існувала боротьба за світовий простір, в якій не останню роль відігравала Україна.

Сучасні провідні, тою чи іншою мірою, впливові центри світової політики, а це – РФ, США, ЄС, виходячи із власних геостратегічних інтересів, намагаються включити Україну повністю, або частково у сферу свого впливу, або хоча б розіграти «українську карту» в своїх інтересах [1, с. 403]. Чимало західних політиків, політологів сьогодні категорично заявляють: «Україна або інтегрується до Європейського Союзу, або – коли не номінально, то де-факто – знову зіллється в союзі з Росією» [2], або «якщо Україна хоче зберегти свою незалежність, їй доведеться стати частиною Центральної Європи, а не Євразії» [3,

---

¹ Студентка 5 курсу Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

с. 147], відмовляючи Україні, як суверенній державі самостійно визначитись у власній ролі в сучасній і майбутній долі світу, а не покійно задовольнятися нав'язаним ззовні чужим баченням її місця у світовому співтоваристві [1, с. 403].

Тобто, можна стверджувати, що зародилися певні відносини у форматі «трикутника», оскільки Україна, безпосередньо перебуває під впливами згаданих вище інтеграційних проектів – європейського та євразійського.

На даному етапі розвитку держави, керівництво України обрало західний вектор для політичного розвитку і наразі робиться все можливе аби наблизитися до європейських стандартів [8; 9; 10]. Проте, саме через те, що відбулося утвердження пріоритетності курсу на європейську інтеграцію, зазнали неприємних змін партнерські відносини з РФ у різних сферах. Тобто при побудові стратегічної моделі розвитку України вибір було зроблено на користь Європейської цивілізації, у наслідок чого зазнала змін геополітика України.

Як засвідчує досвід державного будівництва в Україні, це завдання виявилось украй складним і, незважаючи на готовність суспільства до побудови правової, демократичної держави, цей процес буксує, а політична еліта країни демонструє повну недієздатність з управління суспільством і державою в межах конституції і чинного законодавства [4]. Проте, на жаль, вирішення досить складної політичної ситуації, яка виникла в нашій державі, залежить не лише від обрання вектору зовнішньої політики, а й від налагодження стосунків між Російською Федерацією та Європейським союзом. Адже не можна не погодитися з тим, що в даному випадку Україна є лише засобом вирішення власних інтересів цих двох геополітичних центрів сили.

РФ і ЄС по-різному бачать зміст і цілі інтеграційних процесів на пострадянському просторі. Проекти Москви і Брюсселя базуються на різних цінностях і механізмах співробітництва. Зокрема, на відміну від ЄС, Москва розглядає цей регіон як зону своїх «привілейованих інтересів». Розвиток співробітництва на теренах СНД визначено пріоритетом зовнішньої політики [5].

Не можна залишити поза увагою той факт, що Росія все ж таки намагається зблизитися із Заходом на засадах загальноєвропейських норм,

стандартів і цінностей, проте робиться це задля збереження впливу РФ на пострадянському просторі, як «цивілізаційний центр» та як потужний конкурент інших провідних країн [6, с. 46].

Надмірне захоплення євrorомантизмом призвело до того, що Україна виявилася не готовою до викликів нового етапу євроінтеграції, який полягає у припиненні розширення на Схід та запровадженні жорстких умов політики сусідства з ЄС. Розчарування суспільства у євроінтеграції, скептичні заяви європейських чиновників стосовно перспектив вступу України до ЄС – усе це негативно позначилося на стані політичної стабільності та національної безпеки держави [7].

Складність ситуації поглиблюється і внутрішньополітичною кризою в Україні. Збереження невизначеності в трикутнику президент – парламент – уряд призводить до втрат зовнішньополітичного і внутрішньополітичного характеру. Криза державності може призвести не лише до оформлення територіального розколу України на Схід та Захід, а й до громадянського конфлікту. І тоді фронтові зведення стануть нашою реальністю, а не футурологічними розвідками. І це треба чітко усвідомлювати нашим політикам [7].

Для Києва відносини і з Брюсселем, і з Москвою є стратегічно важливими. Необхідно шукати шляхи та механізми покращення співробітництва на цих ключових напрямках. Необхідно знаходити точки збігу інтересів сторін у різних сферах – політиці, економіці, забезпеченні безпеки тощо.

Україна, повинна змінити своє ставлення до зовнішньої політики. Наразі, нашу державу світовий простір розглядає виключно як привабливий, економічно вигідний шматок землі, який можна використовувати в своїх інтересах. Проте така ситуація загрожує Україні повним контролем з боку тієї чи іншої сторони. Тому, необхідно переконати міжнародне співтовариство, що Україна – це не просто територія, це могутня держава, яка в майбутньому буде потрібна на міжнародній арені, як суверенна, територіально цілісна країна, яка має постійний статус нейтральної держави, гарантований всіма країнами-членами ООН. Можливо це звучить як звичайне гасло одного з красномовних політиків, проте таке розуміння ролі й місця України в сучасному світі може поступово перетворитися із казкоих мрій у реальність.

Література:

1. Гіщинський В. Переосмислення геополітичного становища і міжнародно-правових гарантій безпеки України / В. Гіщинський // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 10. – С. 403–413.
2. Шнайдер-Детерс, В. ЄС чи НАТО – зміна пріоритетів України? [Електронний ресурс] / В. Шнайдер-Детерс // Дзеркало тижня. – 2008. – 22–28 берез. (№ 11 (690)).
3. Бжезинский З. Великая шахматная доска. – М. : Международные отношения, 1998. – 216 с.
4. Зажигаяев Б. В. Вплив геополітичних тенденцій на становлення української державності. (Геополітичні реалії новітнього часу) / [Електронний ресурс]- Режим доступу:<http://www.kyuu.edu.ua/vmv/v/08/zazhigaev.htm>.
5. Аналітична доповідь Центру Разумкова «ЄС-Україніа- Росія: політичні аспекти відносин» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/NSD_133-134_ukr_1.pdf.
6. Россия XXI века: образ желаемого завтра. – М.: Экон-Информ, 2010. – 66 с.
7. Мітряєва С. І. Проблеми національної безпеки України в умовах глобалізації. [Електронний ресурс] // Україна на перехресті геополітичних інтересів: актуальні аспекти проблеми. – Ужгород: Ліра, 2007. – С.130–134.
8. Яковюк І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – Х. : Право, 2012. – №4. – С. 29–42.
9. Яковюк І. В. Європейський Союз і Україна: еволюція взаємовідносин // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2009. – №3. – С. 14–28.
10. Анакіна Т. М. Адаптація законодавства України до acquis ЄС у світлі Угоди про асоціацію: основні проблеми та шляхи удосконалення / Т. М. Анакіна // Актуальні проблеми сучасного міжнародного права : зб. наук. ст. за матеріалами І Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 27 листоп. 2015 р. : у 2 ч. / редкол.: А. П. Гетьман, І. В. Яковюк, В. І. Самощенко та ін. – Х. : Право, 2015. – Ч. 1. – С. 157–163.

Науковий керівник: д-р юрид наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. В. Яковюк